

Лазарева М.Л.

ORCID: 0000-0002-7063-2068

кандидат філософських наук, доцент,

завідувач кафедри гуманітарної освіти

Львівський національний аграрний університет

м. Львів, Україна

КИТАЙСЬКИЙ КОЛЕКТИВІЗМ НА ПЛОЩИНІ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ

Ключові слова: колективізм, китайський світогляд, традиції, індивідуалізм, держава, глобальні загрози.

Однією зі стереотипних рис, з якою досить часто асоціюють китайський народ, є колективізм, який здавна вкраплювався у китайський менталітет філософськими, релігійними та культурними традиціями. Х. Сюй вважає, що формування цієї риси відбувалось під впливом природних умов і тих видів діяльності, якими займалися китайці. Так, «для боротьби зі стихійними лихами (повінь, тайфуни, засухи) були потрібні спільні дії багатьох тисяч і навіть мільйонів людей. В основу способу виробництва ліг принцип колективної обробки землі, що вимагало додаткових зусиль для створення іригаційних споруд. Скупченість проживання і постійне оточення окремого індивіда безліччю собі подібних сприяли придушенню індивідуалістичних рис характеру і розвитку колективізму» [2].

Протягом тисячоліть китайців привчали до колективної злагодженої роботи, до усвідомлення себе частиною великого державного механізму, запорукою побудови якого слугує праця і відповідальність кожного окремого індивіда, до шанування старших і дотримання традицій, невтручання у перебіг подій та прийняття тих принципів життя, які споконвіків закладались їхніми пращурами. Однак на Заході усі ці якості вважаються швидше негативними та презентуються у досить спотвореному вигляді. Як наслідок, ми часто протиставляємо західний індивідуалізм та східний колективізм як суперечливі традиції, занижуючи водночас значення і переваги другої. У світлі сучасних подій такий підхід видається досить однобічним та потребує переосмислення, адже китайські традиції дедалі яскравіше демонструють свій потенціал та перевагу у кризових ситуаціях.

Так, аналізуючи глобальну загрозу, яка постала перед людством у 2020 р. у вигляді COVID-19, ми побачимо, що такі риси національного

світогляду як колективізм і традиціоналізм посприяли швидкій злагодженій роботі у боротьбі із лихом. Саме ці якості допомогли китайському народу згуртуватись і спільними зусиллями витримати удар. Як зазначає Х. Сюй, в Китаї ще з часів Конфуція «вихованою людиною вважалась лише та, яка поєднувала у собі гуманність і почуття обов'язку. Обов'язок перед суспільством вимагав коритися прийнятним нормам і не виходити за рамки звичного. Обов'язок перед сім'єю змушував людину приборкувати свої пристрасті і бажання» [1]. Усе це змусило китайців під час кризи беззастережно дотримуватись встановлених правил, відповідально ставитись до здоров'я оточуючих, підтримувати владу та сприяти їй у всьому для якнайшвидшого подолання загрози. Натомість, західний індивідуалізм виявив себе у закритих кордонах, переляканих людях, які ізолювали себе від світу (і навіть родичів), безвідповідальному ставленні до особистої та громадської безпеки та регулярних порушеннях прийнятих на державному рівні норм для боротьби із вірусом. Особисті права і свободи у цей період обстоювались на Заході напрочуд активніше у порівнянні із потребами суспільства в цілому. Видається, що подібний егоцентризм та матеріалізація світогляду сприяють тому, що хвиля хвороби не вщухає та набуває нового загрозливого розмаху.

Більше того, саме завдяки колективістській свідомості Китай зміг в доволі короткі терміни заявити про себе на весь світ, вийти на політичну арену та помітно трансформувати уявлення про сервісне суспільство. Згадуючи теорію ідеальної держави Платона, можна провести деякі аналогії із сучасним китайським суспільством. На думку Г. Кіта особливості формування колективістського світогляду значно наближують Китай до тієї держави, яку описував античний філософ: «китайці, які мають двотисячолітню традицію іспитів на державну службу, значною мірою поділяють платонівську концепцію справедливості: вони також вважають, що лише ті, хто має успіхи в наукових дослідженнях, повинні контролювати державне управління, аж до рангу головного міністра» [3]. Й хоча, на відміну від теорії Платона, доступ до державної служби мають усі громадяни, їм доведеться виявити неабиякі здібності, аби досягти результатів та посісти ту чи іншу посаду. Важливо тут те, що кожен китаєць змалку привчається до думки, що кожна його дія і вчинок вплинуть на все суспільство, яке він повинен плекати і доповнювати, підтримувати і прославляти.

Таким чином, навіть якщо ми не можемо назвати Китай ідеальною державою, усе ж не слід забувати про низку переваг, якими володіє його народ. Китайський колективізм не слід розглядати однобічно та надавати виключно негативних конотацій, водночас звеличуючи західний тип світогляду, адже чимало сучасних проблем масового глобалізованого світу можна вирішити саме спільними зусиллями, відповідальністю та розумінням того, що права і свободи особистості в окремих випадках потребують обмеження заради блага суспільства в цілому.

Література:

1. Сюй, Х. Особенности китайского национального характера (часть 1). *Молодой ученый*. 2011. № 2 (25). Т. 2. С. 180-181. URL: <https://moluch.ru/archive/25/2644/>
2. Сюй, Х. Особенности китайского национального характера (часть 2). *Молодой ученый*. 2011. № 3 (26). Т. 2. С. 190–192. URL: <https://moluch.ru/archive/26/2645/>
3. Keith, K.C. Hui. Could Plato's Republic Work In China? *Philosophy now. The ship of fools. Plato and Democracy*. 2014. Issue 10. URL: https://philosophynow.org/issues/101/Could_Platos_Republic_Work_In_China

УДК [94:930.253(477.83-25):061.2(510=161.2)](044)

Лях Р.А.

ORCID: 0000-0001-6517-2637

PhD student

*аспірант кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

ЛИСТИ ДО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО ВІД ПРЕДСТАВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В КИТАЇ (1930–1938 РР.)

Ключові слова: Андрей Шептицький, товариство «Просвіта», Українська Далекосхідна Січ, Харбін, Шанхай.

У Центральному державному історичному архіві м. Львів у фонді митрополита Андрея зберігаються сім листів від товариства «Просвіти» у м. Харбіні, один лист від Української громади м. Шанхаю та три листи від Української Далекосхідної Січі. Так як ці документи раніше не вводилися в науковий обіг, саме тому становлять особливу цінність для вивчення історії української присутності на території Китаю.

Українське товариство «Просвіта» надіслало першого листа 10 травня 1930 р. Зокрема, українці в Харбіні вітали митрополита з далекої хінської землі без різниці у релігійному віросповіданні в ювілейний рік, щиро дякували А. Шептицькому за його жертви та служіння народові України. Далі просили благословення та молитви за українців у Китаї [ЦДІАЛ ф. 358, оп. 1, спр. 137, арк. 1]. Другий лист датований 1 листопада 1930 р. Цей документ є особливо цінними адже містить